

Αρ. Πρωτ.: 17/ 22.02.2021

Αθήνα, 22 Φεβρουαρίου 2021

**ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ του ΣΕΠΟΧ
Για το Δημόσιο Χώρο**

Η κλιματική αλλαγή αρχικά, αλλά κυρίως η κατά την τρέχουσα περίοδο πανδημία του Covid-19, επιτάχυναν και ανέδειξαν την ιδιαίτερη σημασία των πράσινων ελεύθερων χώρων για την υγεία των κατοίκων των πόλεων.

Σήμερα, οι δημόσιοι πράσινοι ελεύθεροι χώροι στην πόλη έχουν βρεθεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος ως χώροι επανοικειοποίησης από τους πολίτες και ως κατά προτεραιότητα πεδία άσκησης πολεοδομικών πολιτικών από την τοπική αυτοδιοίκηση διεθνώς.

Η αναβάθμισή και ο εμπλουτισμός του πρασίνου αποτελούν αντικείμενο των στρατηγικών, που έχουν αναπτύξει πολλά ευρωπαϊκά αστικά κέντρα, όπως όλες σχεδόν οι πόλεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Σημειώνεται ότι οι σκανδιναβικές πρωτεύουσες, η Βαρκελώνη και το Μιλάνο δανειοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για τον σκοπό αυτό κ.α.

Αντίστοιχες πολιτικές έχουν προωθήσει Διεθνείς οργανισμοί. Ο ΟΗΕ μάλιστα για την υποστήριξη υλοποίησης του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης 11.7, που απαιτεί καθολική πρόσβαση σε πράσινους ελεύθερους χώρους μέχρι το 2030, και της New Urban Agenda, εκπόνησε το Global Public Space Toolkit. Η Νέα Χάρτα της Λειψίας που υιοθετήθηκε από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Νοέμβριο 2020 θέτει ως πρωταρχικό σκοπό του πολεοδομικού σχεδιασμού την πράσινη πόλη και ως επιμέρους στόχους τη διατήρηση και ανάπτυξη των αστικών οικοσυστημάτων, την προστασία του φυσικού εδάφους και τον εμπλουτισμό του πρασίνου. Η νέα πράσινη συμφωνία της ΕΕ και οι απαιτήσεις για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή αγκαλιάζουν και προκρίνουν την ανάγκη για μια γενικότερη δραστηριοποίηση προς την κατεύθυνση της προστασίας και της αποκατάστασης, τόσο του αστικού πρασίνου όσο και της αστικής βιοποικιλότητας. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΟΣΑ κάλεσε

επίσης πρόσφατα με ανακοίνωσή του τις τοπικές αυτοδιοικήσεις να πρασινίσουν τις πόλεις τους.

Οι πρόσφατες ανακοινώσεις του Δήμου Αθηναίων για μια παρέμβαση αναβάθμισης στο Λόφο του Στρέφη μέσω «χορηγίας ιδιωτικού φορέα», ακολουθούν πρακτικές που υιοθετήθηκαν για την ανάπτυξη της πλατείας Ομόνοιας, αλλά και για τη δημιουργία πάρκων τσέπης. Έχουν ανακοινωθεί επίσης νέα σχήματα διαχείρισης που αφορούν τον Εθνικό Κήπο, το Λόφο Φιλοπάππου και ενδεχομένως άλλους πράσινους και ελεύθερους χώρους. Παράλληλα, για μεγάλα έργα αστικής ανάπτυξης, όπως είναι η «Διπλή Ανάπλαση» στο Δήμο Αθηναίων, ή και ο Μητροπολιτικός Πόλος Ελληνικού-Αγ. Κοσμά, μια σειρά από παράμετροι που αφορούν τους πράσινους και ελεύθερους χώρους παραμένουν αδιευκρίνιστες και αποσπασματικού χαρακτήρα.

Ο ΣΕΠΟΧ θεωρεί εντελώς απαραίτητη τη χάραξη και την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης πολιτικής στον τομέα αυτό με την εκπόνηση σχετικής στρατηγικής, όπως συμβαίνει σε πολλές πόλεις διεθνώς. Η στρατηγική αυτή θα υποδείξει τρόπους απόκτησης νέων ελεύθερων πράσινων χώρων, θα βοηθήσει στη μείωση των ανισοτήτων με την πρόσβαση όσο το δυνατόν περισσότερων πολιτών στους χώρους αυτούς, θα συντονίσει τις δράσεις για τη δημιουργία δικτύων πρασίνου για καθαρότερη ατμόσφαιρα, θα δώσει κατευθύνσεις για τη διαμόρφωση των χώρων αυτών.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι αν υπήρχαν κατευθύνσεις η διαμόρφωση μικρού πεζόδρομου στην περιοχή Μακρυγιάννη, η δημιουργία πάρκων τσέπης σε πυκνοδομημένες περιοχές του κέντρου της Αθήνας, θα είχαν πολύ μικρότερη αναλογία πλακοστρώσεων και τσιμεντοστρώσεων, πιθανότατα θα απαιτούσαν και μικρότερο κόστος, εφόσον θα τους είχε υποδειχθεί η βασική επιταγή της πλήρους αποφυγής της κάλυψης του φυσικού εδάφους.

Ο ΣΕΠΟΧ αναγνωρίζει τις υπαρκτές προκλήσεις, που θέτει η επιτακτική ανάγκη αναβάθμισης και επαύξησης των πράσινων και ελεύθερων χώρων, κατά προτεραιότητα μάλιστα στις κεντρικές αστικές περιοχές, αναφορικά με ζητήματα διαχείρισης και χρηματοδότησης, ιδιαίτερα σε συνθήκες δημοσιονομικών περιορισμών.

Τα νέα σχήματα αστικής διακυβέρνησης, και οι πρακτικές που υιοθετούνται, έχουν δοκιμαστεί διεθνώς σε πολλές πόλεις κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ακόμη και στην

Ελλάδα σε πιο περιορισμένο βαθμό, με ανάμικτα αποτελέσματα κυρίως σε ότι αφορά τον κοινόχρηστο, δημόσιο και περιβαλλοντικό χαρακτήρα αυτών των χώρων.

Με αναφορά, σε διεθνείς καλές πρακτικές και σε εναρμόνιση με κατευθύνσεις ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ζητήματα χωρικού σχεδιασμού και χωρικής διακυβέρνησης, ο ΣΕΠΟΧ επισημαίνει τα ακόλουθα:

- **Πρώτον**, την ανάγκη διαφάνειας και σαφήνειας στους όρους των συμπράξεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και της αποσαφήνισης των ρόλων, ώστε να εξασφαλίζεται η υπευθυνότητα της τοπικής ή κεντρικής διοίκησης και η λογοδοσία προς τους πολίτες.
- **Δεύτερον**, την ανάγκη δημόσιας διαβούλευσης, όχι σε επίπεδο εκ των υστέρων ενημέρωσης, αλλά συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών σε όλη την πορεία παραγωγής και εφαρμογής της πολεοδομικής πολιτικής από την αρχική σύλληψη ως την τελική εφαρμογή, ώστε να εξασφαλίζεται η κοινωνική συναίνεση.
- **Τρίτον**, την ανάγκη εμπιστοσύνης στις προβλεπόμενες από το θεσμικό πλαίσιο, που αφορούν στην προκήρυξη, ανάθεση και υλοποίηση μελετών, καθώς και στη συμβολή επιστημονικών και επαγγελματικών συλλόγων.
- **Τέταρτον**, την ανάγκη ένταξης των παρεμβάσεων για τους πράσινους και ελεύθερους χώρους στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου πολεοδομικού σχεδιασμού, που να τεκμηριώνει και να ιεραρχεί δράσεις και παρεμβάσεις, ώστε να αποφεύγονται ad hoc διαδικασίες και να εξασφαλίζεται η συνεκτικότητα πολιτικών.

Ο ΣΕΠΟΧ θεωρεί ότι θα πρέπει να αναγνωρίζεται η μνημειακή αξία των Ιστορικών Αστικών Πάρκων όπως είναι ο Εθνικός Κήπος, το Ζάππειο, ο Βοτανικός Κήπος, το Πεδίον του Άρεως και να τυγχάνουν ιδιαίτερης μέριμνας στη διαχείρισή τους. Με αντίστοιχο τρόπο θα πρέπει να αντιμετωπίζονται πάρκα και βοτανικοί κήποι σε όλες τις πόλεις.

Ο ΣΕΠΟΧ επιθυμεί να συμβάλλει στο διάλογο για την αύξηση και αναβάθμιση των πράσινων και ελεύθερων χώρων στην πόλη και την κρίσιμη σημασία τους ως δημόσιοι χώροι, που μπορούν να διαμορφώνονται μέσα από πρακτικές ανοικτής, δημοκρατικής διακυβέρνησης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΣΕΠΟΧ